

Försvarsmaktens Tekniska Skola – FMTS

FMTS vidsträckt område i Halmstad sjuder av aktivitet. Integration är den röda tråden i verksamheten.

TEXT: Michael Ljungberg, Textbyrån MLT
FOTO: Lennart Tidman, Textbyrån MLT

”Försvarsmaktens Tekniska Skola är en sammanslagning och utveckling av delar av före detta Arméns Tekniska Skola i Östersund, delar av före detta Örlogsskolorna i Berga och Karlskrona samt Försvarsmaktens Halmstadsskolor”, förklaras det i en broschyr TIFF:s reportageteam får av löjtnant Sven-Olof Willhöft, FMTS informatör, när vi gör ett besök en vindpinad onsdag i april.

Men om kylan är isande möts vi i gengäld med stor värme och vänlighet av våra värdar.

Före vår rundvandring slår vi oss ner i ett rum i kanslihuset. Där får vi träffa chefen, överste Mats Klintäng från armén, ställföreträdande chefen, överste Hans Hansson, flygvapnet, samt Lars Håkansson, överstelöjtnant i flygvapnet och ställföreträdande chef för funktionsutvecklingsenheten.

Stämningen är kamratlig och, som det brukar heta, ”rå men hjärtlig”. Några subtila gliringar orsakar en avslappnad munterhet.

Stora uppoffringar

Genomförandet av riksdagsbeslutet att inrätta FMTS i Halmstad är nämligen inte okontroversiellt. Revirtänkandet inom försvarsmakten har långa traditioner och att få de tre vapenslagen att så drastiskt och intimt samarbeta kräver stora uppoffringar och ansträngningar.

Vi kan emellertid rätt snabbt konstatera att det inte är några problem med inställningen hos FMTS ledning. Här ser man tveklöst till möjligheter istället för svårigheter. Möjligheter att effektivisera verksamheten på alla plan. Att dra nytta av varandras kunskaper och färdigheter för att på sikt – FMTS verksamhet ska vara fullt utbyggd 2008/09 – uppnå optimalt ändamålsenliga resultat.

Löjtnant Sven-Olof Willhöft.

Överste Mats Klintäng.

Överste Mats Klintäng ger en historieskrivning:

– Inför 2004 gick det ut ett uppdrag att slå ihop de tre försvarsgrenarnas tekniska utbildningar. Då startade en utredning. Den hade direktiven att först slå ihop dem ledningsmässigt, med slutmålet att all teknisk utbildning i försvarsmakten skulle hamna på ett ställe.

– Sedan kom försvarsberedningen. Den medförde en ändring så att det skulle flyttas och samorganiseras från och med sommaren 2006. Samt att det var Halmstad som gällde. Här fanns redan flygvapnets tekniska utbildning och all ledningsteknisk tjänst. Vidare det så kallade R3, räddning,

Överste Hans Hansson.

När TIFF:s reportageteam besökte FMTS i Halmstad genomfördes en omfattande katastrofövning, under ledning av major Stig Leman. Sammanlagt deltog ett 80-tal personer i övningen. Det handlade om elever från F 17 och F 21, deltidsbrandmän från Halmstads brandförsvaret, sjukvårdspersonal från Varbergs sjukhus, polis, Falkenbergers ambulans, garnisonssköterskan och figuranter från vårdskolan, som alla gjorde en allt igenom imponerande insats. Nedanför och på sidorna 16-17 ser ni fler bilder i från övningen.

röjning, reparationer. Det fanns bas- och underhållsskola där man utbildade officerare från flygvapnet och armén. Plus ”säkerhetsutbildning”, befälsutbildning, och yrkesofficersutbildning

Omstruktureras

Så var läget 1 januari 2005 då FMTS skapades. ATS flyttades ner från Östersund.

– Sedan tar vi in marinens grundläggande tekniska utbildning. Av praktiska skäl är det bättre att ha kvar deras övriga utbildningar i Karlskrona, förklarar Mats Klintäng.

Även den befintliga verksamheten i Halmstad omstruktureras. Bland annat innebär det att en funktionsutvecklingsenhet skapats.

– Den är instrumentet för att klara ut vart teknisk tjänst ska gå i framtiden, mellan alla försvarsgrenarna. Detta dimensionerar långsiktigt vilken utbildning vi ska ha, vilka materielsystem vi ska använda, ja, alla processer, säger Mats Klintäng.

Chefen fortsätter:

– Sedan har vi utbildningsenheten som bedriver all utbildning. Plus då staben.

FMTS tre hörnpelare, med andra ord. När TIFF frågar om denna omvälvande förändring mottagits positivt drar överste Klintäng på svaret någon sekund.

– Ja, alltså, själva konceptet, att väva ihop försvarsgrenarna, har mottagits positivt. Det påverkar ju försvarsgrenarna lite olika och man jobbade efter olika modeller. Armén låg helt inne i den här linjen, med sin tekniska utbildning koncentrerad till Östersund. Flygvapnet hade ett liknande sätt, medan marinen hade sin tekniska verksamhet mer ute på de olika enheterna. Så det tar olika lång tid att komma in i det nya systemet.

Mats Klintäng lutar sig fram mot bordskanten och betonar med emfas:

– Det fanns friktioner i början. Men när de personer

längst ut på löplinan som verkligen gör jobbet började träffas såg man snabbt fördelarna. Jag upplever det mer och mer positivt när folk får reda på vad outputen av det här blir. Även om vi ligger på olika nivåer, armén, flottan och flyget, att få till det här.

Kostar pengar

Sammanlagningen kostar givetvis en hel del pengar. Även om FMTS på sikt och totalt sett ska vara kostnadseffektiv. Infrastrukturen slukar till exempel mycket. Det har avdelats mycket pengar till den omfattande nybyggnationen, med det stora teknikhuset i spetsen.

FMTS-konceptet har hämtat inspiration från både England och Tyskland, där man länge försökt integrera respektive vapenslags tekniska utbildning. Men även andra idéer >

från "omvärlden", som Mats Klintång uttrycker det, har tagits i anspråk.

Överste Klintång svarar blixtnabbt och lakoniskt "för kort" på frågan om hur lång startsträckan varit. Alla runt bordet skrattar.

Till synes och berättigt nöjd med sin slagfärdighet lägger han leende till:

– Grundtanken var att först få en ledning så vi kunde klara en utbildning. Nu kommer vi i en process då vi får genomföra verksamheten på icke optimala ställen. Vinsterna kommer inte förrän vi kan köra ihop det. Kvalitetssäkra och få de rätta förutsättningarna. Vi lever lite ur hand i mun. Det går inte att samordna av platsbrist och praktiska hinder. Men det blir bättre och bättre

– Vi har visserligen gått ner i volym totalt sett. Men det finns stora vinster. Försvarsgrenarna har haft olika sätt att utbilda. Fogar man ihop det bästa bitarna blir det bättre lösningar. Självklart går det inte över en natt. Det får väl ta ett antal år men vi ser fördelarna efterhand. Helt klart.

Hans Hansson, Lars Håkansson och info-Willhöft nickar instämmande. Deras chef anser att nyckelorden i detta sammanhang är nya kontakter. Det vill säga att lärare och befäl

från de olika försvarsgrenarna lär sig nya saker av varandra. Det som på modern svenska kallas en vinna/vinna-situation.

Före FMTS verkade cirka 500 personer med försvarsmaktens utbildningar. I FMTS handlar det om 340, varav 82 är civilanställda. I slutändan kommer 15 till 20 personer att flytta till Halmstad från sina gamla tjänster.

– Målsättningen är att ungefär 40 procent ska vara så kallade bemanningsuppdrag. Alltså åker hit och jobbar ett par tre år. Vi vill inte ha alla tillsvidareanställda här utan ha ett utbyte med förbanden, säger Mats Klintång.

Ställföreträdaren, överste Hans Hansson, som arbetat mycket med avvecklingen av den gamla organisationen och först 1 mars började på FMTS, skjuter in:

– Jag har kommit i nära kontakt med problembilden. Man flyttar inte på människor så lätt nu för tiden. Men jag upplever inte det konfliktfyllt på det sättet. Det är bara att respektera att många har andra värden i livet än att göra som högkvarteret vill.

– Fastigheter och materiel säger ingenting. De kan man flytta. Men människor har egna känslor och egna viljor. De gör inte alltid som chefen vill. Det finns en mängd sociala aspekter att väga in. Vilket jag har full respekt för.

Hans Hansson är noga med att poängtera det sistnämnda. Men han är också uppenbarligen förtjust i FMTS-konceptet. Den skäggprydda, vältalige, flygvapenöversten påpekar:

– Grundkonceptet tror jag är alldeles utmärkt. Att man gör en försvarsmaktsintegrerad, teknisk skola och kan dra fördelar av den erfarenhet och kompetens som finns inom de olika försvarsgrenarna.

– För det är ju olika! Flyget med sin teknologi, armén med sin och flottan med sin. Men de har alltid något att ge varandra tvärsöver. Blandningen av kulturer ger väldigt mycket.

Överste Hansson exemplifierar med olika saker. Till exempel hur man kan packa underhåll, verktyg, reservdelar etcetera och plocka det bästa från varje gren.

– Ur det perspektivet ger det mycket. Man måste minimera och ha en helhet med sig. Tendensen är att vi måste ha rationella och effektiva produktionsplattformar oavsett om det är en flyg-, marin- eller arméenhet som ska ut, framhåller han.

Hans Hansson uttrycker stor medvetenhet om att revirtänkandet fortfarande kan sätta käppar i hjulet på sina håll.

– Undersökningar har visat att vi har en 25 till 30 procent bakåttsträvare kvar i organisationen, säger han frispråkigt.

Med ett snabbt tillägg:

– Men sådana, "det var bättre förr", har funnits i alla tider och är alltså inte på något sätt unikt. Det är bara att jobba lite hårdare och komma vidare.

Anpassning

Nästa punkt på dagordningen är en brandövning modell större. Men innan vi lämnar kanslihuset ger Mats Klintång oss ytterligare en anledning att dra på smilbanden. Samtalet, lite i förbifarten, gäller anpassningen och befälsordningen mellan folk från armén, flottan och flyget.

Klintång:

– Det finns en utvecklingspotential i ledningsprocessen. För att uttrycka det diplomatiskt.

Nog om detta. Vi beger oss i samlad tropp till det preparerade övningsfältet. En fingerad flygkatastrof står för dörren.

Major Stig Leman är övningsledare och han har mycket att stå i. Över 80 personer är inblandade. Leman redovisar för oss i den grymt bitande aprilvinden:

– Vi har elever från F 17 och F 21, deltidbrandmän från Halmstads Brandförsvär, sjukvårdspersonal från Varbergs sjukhus, polis, Falkenbergs ambulans, sköterska från garnisonen samt ett 20-tal figuranter från vårdskolan.

För de sistnämnda är det väldigt nyttigt. I sin framtida yrkesroll inom vården får de nyttig kännedom om hur offren känner sig.

Övningen flyter bra. Figuranterna går verkligen in för sin roll och räddningspersonalen får arbeta hårt.

Runt övningsplatsen pågår uppbyggnaden av FMTS för fullt. Det spikas och hamras, bärs och planeras. Samtidigt som utbildningarna pågår för fullt.

Gruvhål

Vi hälsar på hos major Per Gadestedt, chef på marksystemavdelningen, som är starkt inblandad i bland annat utbildningen av svenska FN-soldater

– Verksamheten här startade i princip i maj förra året. Men formellt sett var det från 1 september. Då hade vi ingenting klart. Det såg ut som ett gruvhål. Den här avdelningen härstammar från ATS. Jämför man med ATS lokaler i Östersund så var detta ett enda mörker. Milt uttryckt.

Major Gadestedt, som själv tjänstgjort i Kosovo 2003, skakar eftertänksamt på huvudet vid minnet av starten i Halmstad.

– Fast det har faktiskt blivit bättre än jag trodde. Det går fortfarande inte att jämföra med hur det var på ATS. Men det är en lång tidsperiod fram till 2009. Om alla tidsplaner håller, vill säga! säger Per Gadestedt, som efter lång tvekan bestämde sig för att flytta från Östersund till Halmstad.

Efter att visat runt i de halvprovisoriska lokalerna poängterar han dock:

– Det är alltså ett väldigt tricksande och vi är fortfarande alldeles för få lärare. Men vi finner oss. Så här är situationen. Det vi ser med tillförsikt på är utvecklingen och den känns ju stimulerande att vara med om. Liksom det faktum att vi har stort inflytande på hur lokaliteterna ska se ut och allt gränsöverskridande arbete.

Haverikommissionen

Vi lämnar major Gadestedt och närmar oss besökets slut. På vägen stannar vi dock till hos major Peter Sundgren, chef för luftsystemavdelningen.

– Vi genomför och administrerar all flygteknisk utbildning. Dessutom stödjer vi industrin med utbildning av bland andra ungerska och tjeckiska flygtekniker. Men vår egentliga huvuduppgift är JAS 39, plus att vi håller ihop utbildningen på helikopter och transportflyg, säger Peter Sundgren.

Major Sundgren visar runt i ”kommandocentralen”, där modern datorisering möjliggör optimal utbildning till förhållandevis låg kostnad. Överste Mats Klintäng, som följer med oss, passar på att inflika:

– Här måste jag säga att flygvapnet är bättre på kostnadseffektivitet än armén. Men skriv upp det. Du kommer

Major Stig Leman.

Major Per Gadestedt.

Major Peter Sundgren.

inte att få höra det igen! säger chefen och skrattar.

Skrattet delas av alla närvarande och vi tackar major Sundgren. Luftsystemavdelningen på FMTS i Halmstad härbärgerar för övrigt även haverikommissionen, som lyckligtvis inte haft alltför mycket att göra den senaste tiden. Vilket är positivt även för eleverna, som därmed kan disponera lokalerna.

– Vi har en kolossalt hög flygsäkerhet. Senast vi hade ett flygplan som gick i backen var väl i Väneren för fyra år sedan, säger medföljande översten Hans Hansson.

Hans Hansson får också formulera slutorden i denna artikel:

– Bredden på den typen av teknisk utbildning som förekommer för hela försvarsmakten, alltifrån att reparera kolfiber till den kvalificerade tekniken med ett JAS-flygplan, och naturligtvis arméns stridsfordon, plus grundläggande verkstadsutbildning och lite längre bort annan utbildning samlad under ett tak. Ett utmärkt grundkoncept.